

BRNHOSKOPIJA

1. NAMEN, PODROČJE VELJAVNOSTI in ODGOVORNOST

Namen navodila je opredelitev postopkov bronhoskopije. Navodilo velja za celotno organizacijo, odgovoren pa je strokovni vodja.

2. POTEK POSTOPKA

Bronhoskopija je endoskopska metoda, ki omogoča pregled dihalnih poti ter odvzem vzorcev za laboratorijske preiskave. Uporabljamo jo v diagnostične in terapevtske namene. Poteka s pomočjo lokalne anestezije, pacienti pa jo kljub temu občutijo dokaj neprijetno. Zato je zelo pomembna priprava pacienta na preiskavo tako na oddelku ali v ambulanti, kot neposredno pred in med endoskopijo.

INDIKACIJA	<p>1. ZA DIAGNOSTIČNO BRNHOSKOPIJO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spremembe na rentgenski sliki (lezija, infiltrat, ponavljajoč infiltrat, vztrajna atelektaza). • Hemoptize • Sopenje in stridor • Dolgotrajen dražeč kašelj • Diafragmalna paraliza • Tujek v dihalnih poteh • Kadilci, kjer se značaj kašlja spremeni • Sum na proces v mediastinumu • Hripavost in pareza povratnega ter preponskega živca • Hude mehanične poškodbe prsnega koša • Opekline grla, dihalnih poti, inhaliranje kemikalij, plinov ali vročega zraka • Aspiracija na mikrobiološke preiskave za prepoznavo povzročitelja <p>2. ZA TERAPEVTSKO BRNHOSKOPIJO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaustaviti krvavitev • Ugotoviti mesto krvavitve • Preprečiti zadušitev zaradi zamašitve dihalnih poti • Mesto krvavitve hladiti s hladno raztopiti • Opraviti lavažo z Atropinom • Odstraniti tujke • Odstraniti tumorske formacije • Aspiracija zaostalega bronhialnega sekreta
KONTRAIDIKACIJA	<ul style="list-style-type: none"> • Nekooperativni pacient • Hude motnje ritma • Pacienti z nestabilnim kardiovaskularnim stanjem (po AMI) • Hude hipoksije • Motnje strjevanja krvi, ki se ne dajo koregirati • Akutna hiperkalemija

MOŽNI ZAPLETI	<ul style="list-style-type: none"> • Zastoj dihanja • Zastoj srca • Pnevmotoraks • Motnje srčnega ritma • Pljučni edem • Vazovagalne reakcije • Povišane temperature • Obstrukcije dihalnih poti ali bruhanja • Hipoksemija • Laringospazem • Bronhospazem • Krvavitev
CILJI	<ul style="list-style-type: none"> • odvzem materiala za biopsijo (za histologijo, citologijo) • odstranjevanje sekreta • odstranitev tujka • odvzem materiala za mikrobiologijo in MTD, ki nam prepoznajo povzročitelja in potrditev diagnoze
IZVAJALCI	<ul style="list-style-type: none"> • Zdravnik- bronhoskopist • Asistent bronhoskopista, • Inženir radiologije

PROSTOR ZA IZVAJANJE PREISKAVE	<ul style="list-style-type: none"> • Soba za bronhoskopije (dostopna za sedeče in ležeče vozičke pacientov) • V sobi je višinsko nastavljiva pregledovalna miza (delovna plošča mora biti prepustna rtg žarkom, v predelu medenice mora imeti miza nameščeno zaščito za rtg žarke. • Bioptični instrumenti in ostali pripomočki, potrebni med preiskavo so v neposredni bližini preiskovalne mize • Zagotovljena zaščita pred sevanjem rtg aparata • Možnost prezračevanja • Možnost zatemnitve • Primerno osvetljen, z možnostjo usmerjene svetlobe • Vsaj 2 bronhoskopop, • Aspirator • Kleščice različnih dimenzij, igle, krtačke • Kamera z videoprocetorjem • Rtg aparat- C-lok, ki omogoča diaskopijo prsnih organov v dveh projekcijah • Priključek za kisik • Priključek za vakum • Monitoring: oksimetrija krvni tlak, defibrilator za spremljanje EKG in pulza • Reanimacijski voziček •
DOKUMENTI ZA BRONHOSKOPIJO	<ul style="list-style-type: none"> • Pisno soglasje pacienta z razlago zdravnika za bronhoskopijo • Napotnica • Naročanje pacienta na bronhoskopijo • Klinična pot zagotavljanja pacientove varnosti ob invazivnem posegu – bronhoskopija • Izvajanje nadzora vitalnih znakov in simptomov /znakov zapleta preiskave
PREISKAVE PRED BRONHOSKOPIJO	<ul style="list-style-type: none"> • Hemogram , DKS • K, Na, urea, kreatinin • INR, PPČ • Rtg pc, levostranska • EKG • Test pljučne funkcije
METODA DELA	<ul style="list-style-type: none"> • Aseptična metoda dela
MATERIAL IN PRIPOMOČKI	<ul style="list-style-type: none"> • Bronhoskop • Kleščice, krokodilke, krtačke • C lok • Aspirator z zbiralcem sputuma in sterilni aspiracijski kateter • Lokalni anestetik (2% Xylocain gel in pršilo) • Xylocain lagele (za anestezijo sapnika in sapnic) • Adrenalin • Sterilne rokavice • Sterilni zloženci • Sterilna fiziološka raztopina • Aplikacija kisika z nosnim katetrom • Monitor za opazovanje srčnega ritma

	<ul style="list-style-type: none"> • Oksimeter • Reanimacijski voziček • Sterilne posode za odvzem izpirka • Stekelca in epruvete za razmaze na histologijo in citologijo z HES raztopino • Napotnice • Nalepke • Maska za zaščito obraza (za zdravnika in medicinsko sestro • Zaščitni plašč • Staničevina • Ledvička • Razkužilo za roke (Skinman soft) • Koš za smeti
<p>IZVEDBA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Za pripravo pripomočkov se seznanimo z zdravnikovim navodilom in namenom posega (aspiracija sekreta, biopsija, odstranitev tujka, odvzem izpirka za mikrobiologijo...) • Priklopi bronhoskop na izvor svetlobe • Seznanitev z pacientovim zdravstvenim stanjem: zmerimo vitalne znake, ugotovimo kako izkašlja, preverimo, če je pacient alergičen na anestetik, seznanimo se z pacientovim psihičnim stanjem (zavest, zmožnost sodelovanja, strah), preverimo, ali je pacient privolil na poseg, ali je tešč, ugotovimo, kaj pacient ve o posegu in mu še enkrat razložimo poseg, odstranimo zobno protezo in očala. • Osebna zaščita osebja: <ul style="list-style-type: none"> - zaščitne rokavice, ki jih zamenjamo pred vsakim posegom, tako zaščitimo osebje in zmanjšamo možnost prenosa okužb med pacienti - zaščitna obleka, ki se menja 1x dnevno, ob kontaminacije pa po potrebi - Rtg zaščita (zaščitni plašči z zaščitnim ovratnikom, zaščitna očala.) Osebje mora imeti opravljen tečaj o varstvu pred ionizirajočim sevanjem - Zaščitne kirurške maske z visoko zaščito propustnih delov in aerosolov, kape - Osebje mora biti cepljeno proti hepatitisu B • Delo medicinske sestre med posegom: <ul style="list-style-type: none"> - pred vsakim posegom in po njem si razkuži roke in namesti rokavice - aplicira 2 litra kisika po nosnem katetru - namesti oksimetrijo - namesti elektrode za spremljanje srčnega ritma - pripravi 5 mililitrov Xylocaina za anestezijo sapnika, ki jo izvaja zdravnik - aplicira 2% Xylocain v nosnico - namaže konico bronhoskopa z Xylocainom - pamaga zdravniku pri anestezije sapnika skozi krikoidni kanal - med posegom medicinska sestra pojasnjuje pacientu potek posega, pouči ga kako naj diha med posegom, ga umirja in bodri - opazuje vitalne znake (pulz, dihanje, oksimetrijo, ritem,

	<p>barvo kože, počutje, opazuje sekret pri aspiraciji</p> <ul style="list-style-type: none"> - asistira zdravniku pri anesteziji sapnic - asistira zdravniku pri odvzemu materiala - po končanem posegu pacienta obriše okrog ust in nosu - pacientu poda ustno navodilo, da ostane tešč še 2 uri, dokler ne popusti anestetik - po posegu ostane v bolnišnici še 2 uri zaradi opazovanja (opazujemo dihanje, počutje, nepričakovane zaplete: dihalna stiska, hipoksija, krvavitev) - Delo medicinske sestre po posegu: - Pripomočke pripravi za sterilizacijo - Nalepi nalepke, napiše napotnice in odpošlje material - Čiščenje bronhoskopa - Čiščenje prostora (pregledne mize, aspiratorja in aspiracijske cevke, delavnega pulta) - Odstrani si masko in zaščitni plašč - Razkuži si roke
DOKUMENTIRANJE IN PREDAJA PACIENTA NA ODDELEK	<ul style="list-style-type: none"> • Vpis posega v knjigo bronhoskopij: ime in priimek pacienta , datum rojstva, naslov, od kod je poslan na poseg) • Pri predaji pacienta na oddelek poročamo oddelčni medicinski sestri o posegu in zdravnikovih eventualnih naročilih • Ob spremembah počutja, vitalnih znakov, krvavitvah takoj pokličemo zdravnika

3. ADMINISTRATIVNI DEL

Bronhoskopija se opravi na osnovi napotnice lečečega pulmologa, ki napoti pacienta na bronhoskopijo. Paciente naročamo na osnovi planiranega datuma, ki ga določi zdravnik bronhoskopist (načeloma 1 x tedensko). V primeru potrebe nujne diagnostike pa se konzultiramo sproti, za čimprejšnjo izvedbo, s spec. pnevmologije.

Po končanem diagnostičnem posegu zdravnik zdictira izvid v kasetko, ki jo administratorica izpiše v računalniški program. Izvidi se izpišejo v štirih kopijah, ki jih zdravnik podpiše. Ena kopija se odpošlje z materialom, eno dobi pacient v roke, en izvid gre zdravniku, ki je pacienta napotil, en izvod je za arhiv.

Za dodatne diagnostične preiskave, ki jih naroči zdravnik, se izpišejo ustrezne napotnice, le-te se skupaj z odvzetim materialom (mikrobiološki, citološki in histološki material) odpošljejo na ustrezno analizo v KOPA Golnik. Prispel izvide odvzetega materiala pooblaščen laboratorijski delavec dostavi napotnemu zdravniku. Zdravstvena administratorica bronhoskopijo obračuna kot primer dnevne hospitalne obravnave – SPP, na osnovi obrazca OB – 105, na katerem zdravnik označi in s podpisom potrdi opravljene storitve (priloga OB – 105), nato uredi popis in ga arhivira.

Po posegu pacienta zadržimo na opazovanju zaradi morebitnih stranskih učinkov po obravnavi.